

EKSPORT FRA MØRE OG ROMSDAL I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 10/2018

Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

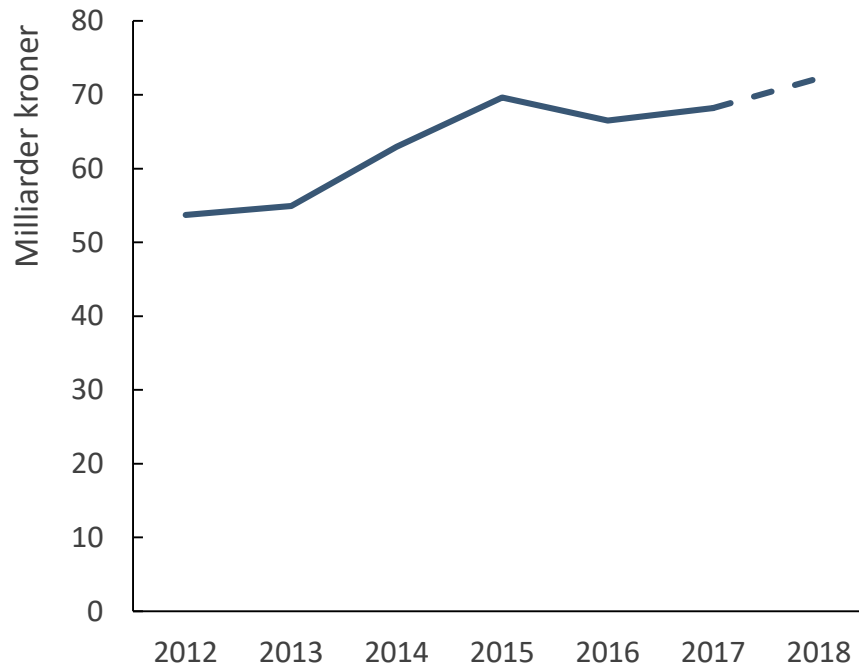
Møre og Romsdal er et av de fylkene i Norge som eksporterer mest. Total eksport utenom olje og gass fra Møre og Romsdal var i 2017 på om lag 68 milliarder kroner. Møre og Romsdal er det fylket i Norge som har høyest eksport per ansatt i næringslivet. Etter en nedgang i eksporten i etterkant av 2014, har eksporten tatt seg noe opp igjen. Basert på utvikling i eksporten hittil i 2018, anslår vi at eksporten i 2018 vil overstige nivåene fra 2015.

Menons beregninger viser at eksporten utenom olje og gass fra Møre og Romsdal la grunnlag for over 45 000 arbeidsplasser i Norge i 2017.

Eksporten i Møre og Romsdal er konsentrert om havbruk, maritim næring, som inkluderer leverandørindustrien til olje og gass, samt kraftbasert industri, derunder prosessindustrien.

Figur 1: Møre og Romsdal. Eksportutvikling. 2012 til 2018.

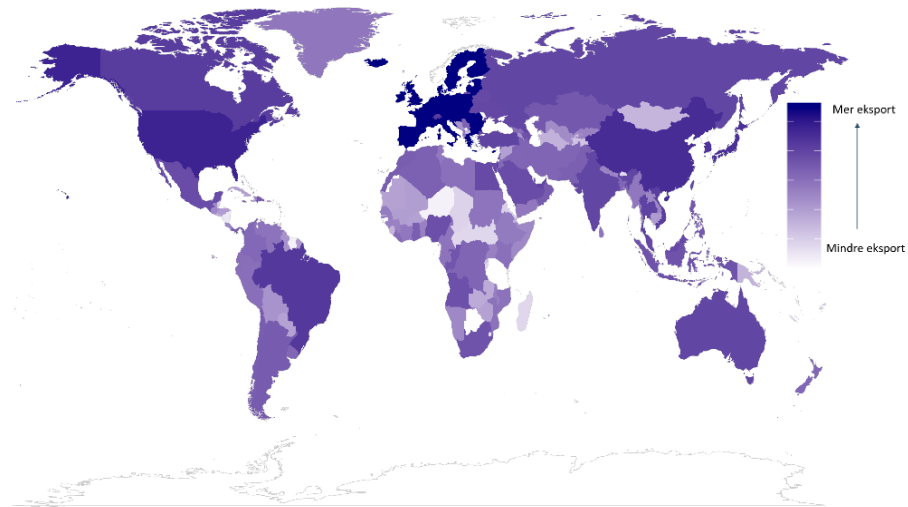
Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Om lag 64 prosent av total eksport fra Møre og Romsdal i 2017 går til EU/EØS-området. Rundt 9 prosent av Møre og Romsdals eksport går til Storbritannia. Figuren viser eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Møre og Romsdal eksporterer. Målt i total eksport, er det især Sunndal og Ålesund eksporten kommer fra. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Sunndal, Aure og Vanylven.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Møre og Romsdal i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

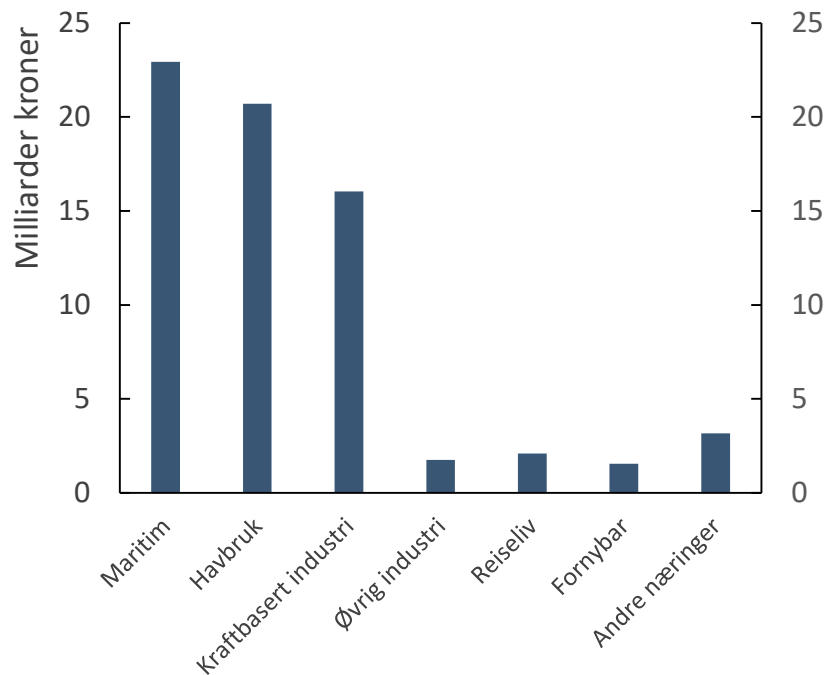

Eksport fordelt på næringer og land

Eksporten fra Møre og Romsdal er konsentrert om kraftbasert industri, havbruk, og maritim. Maritim næring inkludert leverandørindustrien til olje og gass er fylkets største eksportnæring med eksport for nær 23 milliarder kroner. Møre og Romsdal eksporterer havbruk for over 10 milliarder kroner, mens den kraftbaserte industri står for litt over 17 milliarder kroner.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Møre og Romsdal i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

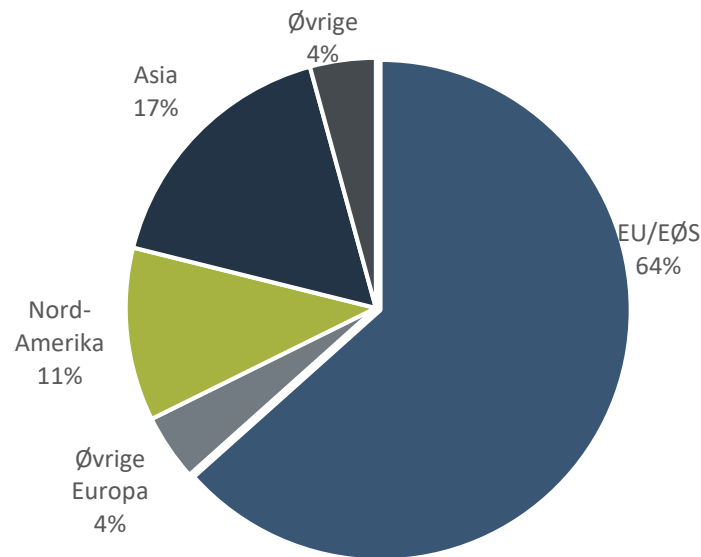

Eksporten fra Møre og Romsdal var i 2017 konsentrert om EU/EØS. Litt over halvparten av eksporten fra Møre og Romsdal i 2017 gikk til det europeiske indre marked. 9 prosent av total eksporten er rettet mot Storbritannia.

Som det går frem av figuren, er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men sammenlignet med eksporten til EU/EØS er eksporten til disse markedene mer begrenset.

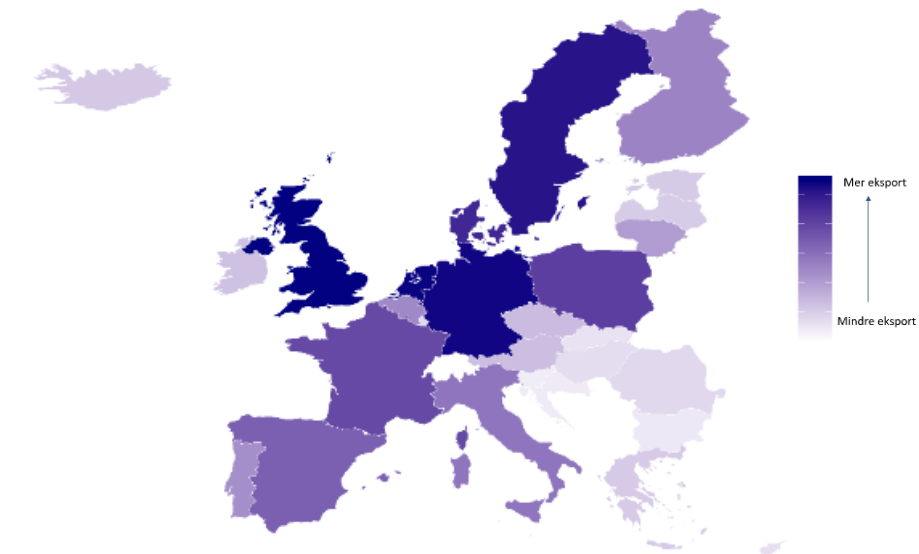
Figur 4: Eksport i Møre og Romsdal fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017.

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Møre og Romsdal fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Storbritannia, Tyskland og Nederland eksporten fra Møre og Romsdal gikk til i 2017.

Figur 5: Eksport fra Møre og Romsdal til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Land								
Eksport i mrd. kroner	5,9	4,9	5,7	5,5	4,1	3,0	3,2	11,1

Alle kommunene i Møre og Romsdal eksporterer

Figur 6: Total eksport i Møre og Romsdal i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

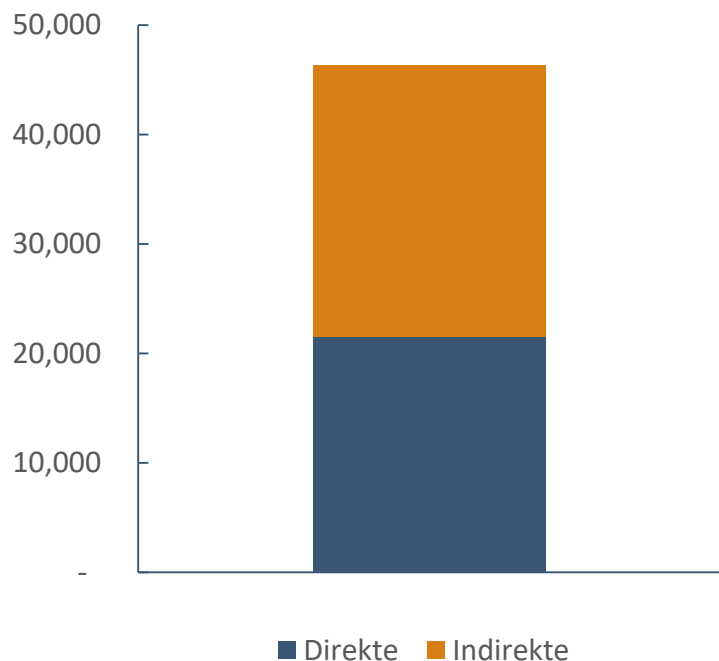

Figur 7: Eksport per sysselsatt i Møre og Romsdal i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser eksport fordelt på de ulike kommunene i Møre og Romsdal. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Sunndal og Ålesund. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Sunndal, Aure og Vanylven.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Møre og Romsdal i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksport.

Figuren viser sysselsettingsvirkninger av eksporten fra Møre og Romsdal i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Møre og Romsdal legger grunnlag for omlag 45 000 sysselsatte, hvorav litt mindre enn halvparten er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørbedriftene til eksportbedriftene og deres underleverandører. De indirekte virkninger gjennom leverandører og deres underleverandører fordeler seg på Møre og Romsdal og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Møre og Romsdal også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom at det betales skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

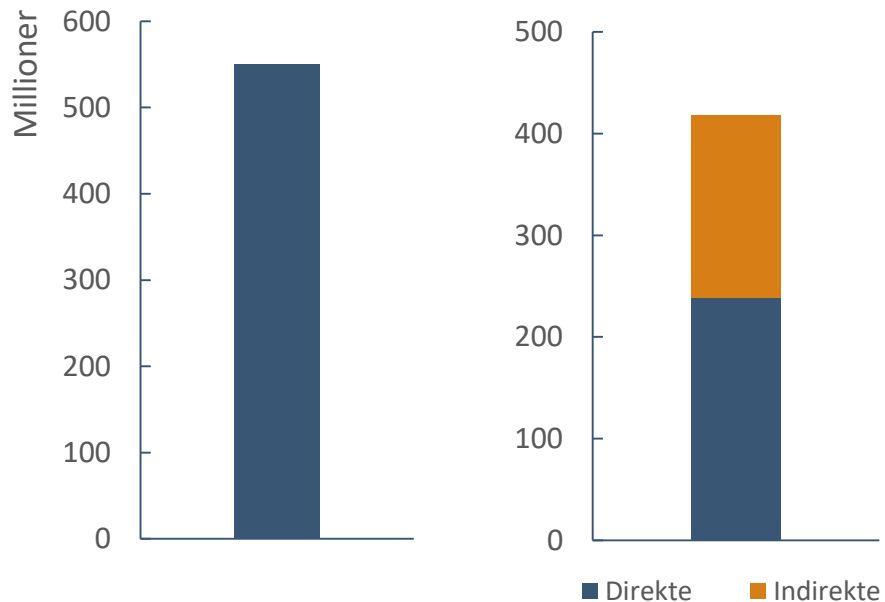
Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Rauma i 2017 (venstre) og sysselsettvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Rauma kommune

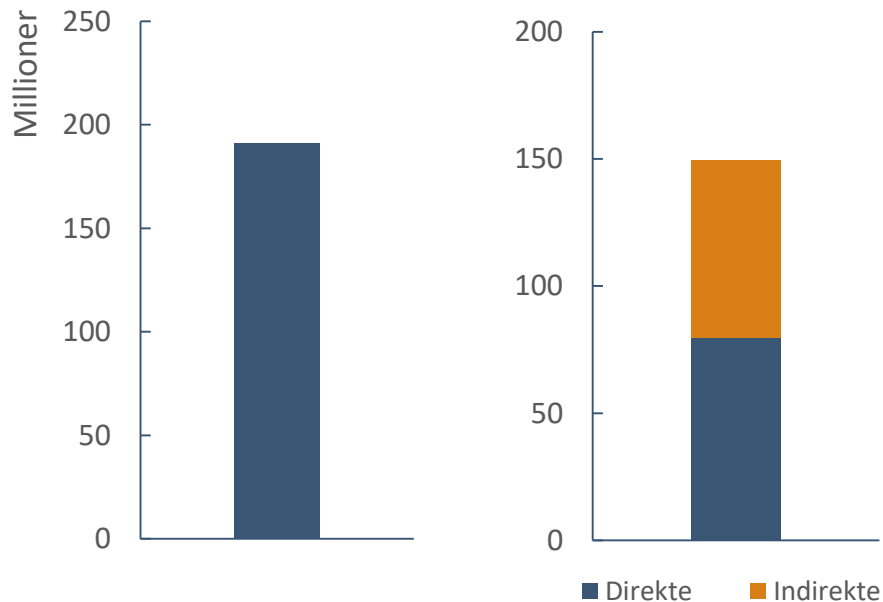

Eksporten fra Rauma er ifølge Menons beregninger på om lag 550 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for om lag 400 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 10: Total eksport fra Sandøy i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Sandøy kommune

Eksporten fra Sandøy er ifølge Menons beregninger på om lag 200 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 150 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.